

Prof. Dr. AUG. GÄRTNER, te Jena. *Leitfaden der Hygiëne*.  
Berlin, S. KARGER, 2e editie, 400 bladz.

Vergeleken met de eerste steeg het aantal pagina's met 85, terwijl er nu 146 afbeeldingen in zijn opgenomen, tegen 106 in de eerste uitgaaf. Het hoofdstuk over de woningen en dat over de besmettelijke ziekten zijn vooral uitgebreid. Waar het pas geeft is kort en zakelijk op het verband tusschen de gezondheidsleer en het arbeidersvraagstuk gewezen. Het boek laat zich zeer aangenaam lezen, is overal duidelijk, doch houdt zich niet bijzonder op met beschrijvingen van onderzoekingen; het geeft de uitkomsten, die men thans daaruit kan afleiden. Als een handboek voor studenten, die de colleges in de hygiëne volgen en als een repetitie voor praktische artsen, die geen tijd hebben zich voortdurend op de hoogte van de literatuur te houden kan het gerust aanbevolen worden. Uit de voorrede blijkt, dat dit werk in het Fransch en het Italiaansch vertaald werd.

R. H. SALTET.

---

*„Rapport der Commissie, benoemd (door de Nederlandsche Vereeniging van Paediatrie) in de algemeene vergadering van 23 Juni 1894 te Groningen, ten einde te onderzoeken, welke veranderingen en verbeteringen er zouden kunnen aangebracht worden in de Wet houdende voorzieningen tegen besmettelijke ziekten, opdat zij meer en meer beantwoorde aan haar doel: besmettelijke ziekten te weren”.* Utrecht, J. L. BEYERS, 1895.

De Commissie bestond uit 5 Leden: Dr. L. C. HOMOET, Dr. G. SCHELTEMA, Dr. A. VOÛTE, Dr. D. L. VAN WELY en Dr. M. DENEKAMP (rapporteur), gevestigd resp. te Arnhem, Groningen, Amsterdam, den Haag en Rotterdam. Elk dezer Heeren heeft de bewerking van een deel van het onderwerp voor zijn rekening genomen, en aan het slot van het (106 bladz. bevattende) boekje is een „eindrapport” geplaatst, waarin de algemeene slotsommen van den arbeid vermeld worden.

Dr. G. SCHELTEMA vangt de reeks aan door het leveren van een zeer belangwekkend „onderzoek naar het aantal overledenen aan de „in de Wet genoemde besmettelijke ziekten (met uitzondering van „cholera asiatica en dysenterie en met toevoeging van kinkhoest) over „de jaren 1867—1873 en 1873—1879”; hij levert dus berekeningen over een zesjarig tijdvak vóór, en een even lang tijdvak na de invoering der Wet van 4 December 1872. Hij stelt in het licht, dat men uit de vergelijking der beide jaargroepen geen andere gevolgtrekking mag maken dan deze, dat naar beide zijden fouten liggen, die haar onbetrouwbaar maken; maar hij gaat in de rechtvaardiging dezer zeer juiste conclusie naar mijn bescheidene meening nog niet ver